

**ISAAA b'a ka faama ka bani kasi la, ani ka tasi bila ke ka nesi
Borlaug Norman min je jonjon soro ni a be fo wele ko prix
nobel de la paix (ben jonjon) .**

Sene yiriwali gitan denfa, ben jonjon tigi, senekelafangantanw jukoro nana, fangantanjamanaw konon, dije konggo kele jonjon latikebaga folo.

Photo Courtesy: CIMMYT

Dokotoro Norman Borlaug, fangantanw ka sene yiriwa gana tapannan ka si to san bi kononton ni duuru la septanburukalo tile tan ni fila san ba fila ni kononton. A bagenan seneke yorola min togo ye « Cresco, Iowa, U.S.A ». A y, a bolonon to senekojne la a ka dije latike la ni a ka baara ye konggo ni faatanya kelelila. A kera mogo folo ye min ye baara ke alkamasumansi bayelemanlen yiriwali kan ani min ye sibayelemanenw seneli lafasa.

San ba kelen bi kononton ani bi wolonwila ben jonjon ta k'a di dokotoro Norman Borlaug man, o jonjon labenjekulu y'a jira ko « dije konon mogo kelen si ma deli ka demeli ke konggo keleli ka teme ale kan. An ye sukatili ke k'an jigidikan ko konggo keleli fana be se ka ben yiriwa dignan konon. A ka demeli sefen a baloli cogoya gerew nati dije konon, o min kera sababu ye ka hakilisigi nati adamadenw yiriwali ni balosoro yiriwali ce. »

Ben jonjon di to a ma k'a d'a k'a ye mogo miliyari kelen tanga konggo ma, Norman Borlaug ye mogo hakili jigin ko « ale ye watini konggo de kele », nka ko sawatili sibayelemanenw kan o de jagoya ye donataw konggo kumenni na. « Norm » i na fo a tun ka d'a ye a ka wele cukoya mina a teriw fe, tun ye sibayelemanenw lafasabagaba ye. A ya jira k'o sibayelemanenw be nan kejigi do nataw konggo kumen ninan. A ye jira ko:” san tan laban in konon an kera sere ye bayelemansiw ka san soro la. O bayelemansiw be ka senekelaw

deme dignan fan be bi k'u ka sɔrɔw yiriwa ka sɔrɔ u ma bagaji caman san, ani ka dukukolo lakana. Jamananw kɔnɔn ni san tan laban in na dignan mɔgɔ fanba y'a jira k'u sɔnnan kɔ nafan be sibayelemanenw wa k'a tagalen do. Jamanan minnu ka senekelaw be senen cogo kɔrɔ kan, o min nafan ka dokon, a gnini ne b'u ka gnemɔgɔw fɛ u ka wili ka jo kɛ. Sene yiriwali wili ka jo ani sisan sibayelemanenw y'an deme kɔngɔ kelesi la, o sefe ka deme ka sigida lakana sinin mɔgɔw ye.

San ba fila, dɔkɔtɔrɔ Borlaug ani ISAAA gnɛn mɔgɔ dɔkɔtɔrɔ Clive James, ani Randy Hautea, Phillipines Fagan gnɛmɔgɔ olu ye laje kɛ ni Phillipines dɔniya Kalanso (NAST) gnɛmɔgɔw ye, ka hakili jakabo kɛ dɔniya ani bayeleman bolo kuraw nafan kan kɔngɔ kumɛ nina. O sen fɛ, bognan ma segi kera Norman Borlaug ye k'a kɛ Phillipines dɔniya ani bayeleman kalanso (NAST) mɔgɔba dɔ ye. O taama sen fɛ Phillipines jamanan kan Norman Borlaug ye ISAAA mɔgɔw demɛ u ka sibayelemanli ko hakilina na. ISAAA ka bayelemansi dɔni gniniso ka nafan dɔ ye bataki ye min be wele ko "Crop biotech Update) (bisibayelemanenw), o min be ci dɔkɔgun kɔnɔn mɔgɔ ba kemen wɔrɔ ni bi duuru man jamanan kemen fila kɔnɔn, mɔgɔ ba duuru gnokɔn be fara o ka kalo o kalo. Norman Borlaug jatilen do watibe ka kɛ ISAAA duden kerɛn kerɛn ne ye ka sababu k'a ka mɔgɔsebeya ni a ka wili ka jo walasa ka dignanlatike jiriwa fangantan mɔgɔ miliyɔn caman bolo dignan kɔnɔn.

Poyi min be duguman, o ye tasi bila ye ka bɔ ISAAA gnɛmɔgɔ dɔkɔtɔrɔ Clive (ISAAA gnɛmɔgɔ ni a sigibaga) ka taga Norman Borlaug ma, min tun ye ale bilasirabaga ye ni a teri ye san bi saba kɔnɔn. Ni poyi ni minan kabɔ Huexotzin na, min ye Texcoco masake dence ye Mexique Jamanan kan, san ba kelen kemen naani ani bi seegi ni duuru waatiw la a monke

temen li sen fe, ni o tun ye masake lakodone ye min tɔgɔ tun ye Aztec King Nezahualcoyoti, min ni a mɔnden ce Huexotzin tun kokadi a ye. Huexotzin tun ye gninini kela ye jiri kan ani poyi kela.

Ala ni Mexique Jamanan kanu min tun be Norman Borlaug la, a tun be ninsɔn diya ni Mexique jamanan mɔgɔw tun ye a ke Texcoco ni Yaqui Valley Sonora Jamanan nan masake dakan ye a ka do labanw nan. A ye baara ke ye yɔrɔw nin nu nan a ka ca ni san bi duuru ye. A tun be to ka fɔ

Photo Courtesy: ISAAA

k'a to Yaqui Valley Jamanan kan ko "Yan ye yɔrɔ ye ni ne be ke ina fɔ be ka so ani yɔrɔ min be heerele"

Norman Borlaug,

"Ala sɔn* an balo fɔ k'an nimisi ka wasa"

I ye hakili jigin ko ye danfen sata ye

I na fɔ n ye mɔgɔ miliyɔn caaman minnu deme ka balo

Min be to ne kɔ

Min be mɔgɔ hakili jigin ne ka ko kelenw nan

Nka ne ye alkaman sun minnu turu mexique jamanan kan, olu ka dɔkon alisa

Yaqui den be u ka dɔnkili da

« Bread of Heaven » ye anglais jamanan mɔgɔw ka poyi ye min be da jamanan ka kɔbaw sen fe, I na fɔ Princesse Diana ka sukoya ani Norman ka kɔngɔ keleli ka bɔ dije kɔnɔn.